

L'Agrest

INFO quadrimestral del Parc Natural de la Tinença de Benifassà

01

NÚMEROS, CARBONI,
LA BBC I LA TINENÇA

03

MANTENIMENT I
CONSERVACIÓ

05

COMUNICACIÓ I
DIVULGACIÓ

09

DESCOBRINT LA
TINENÇA
Els Voltors de la Tinença

12

PROJECTE DE
REINTRODUCCIÓ
DEL CREBALÒS

15

COL·LABORACIÓ
Yann Javier Medina

NÚMEROS, CARBONI, LA BBC I LA TINENÇA

Existeix una ona mediàtica que ens assalta des de fa alguns anys, cada vegada amb més intensitat, anunciant-nos la situació crítica del planeta des de variades perspectives, introduint en el debat públic el canvi climàtic, la crisi energètica, la contaminació oceànica o la pèrdua de biodiversitat. Tot això és sens dubte positiu, però porta amb si evidents riscos de banalització i simplificació del problema, confusió, culpabilització, i fins i tot angoixa vital en els més joves com algunes organitzacions internacionals ja han advertit.

Separar el gra de la palla no és fàcil i menys en assumptes tan complexos com els relacionats amb la crisi ecològica. Per a salvaguardar-nos dels riscos esmentats més amunt, l'educació, la formació i la divulgació seriosa i assenyada són les eines clau per a contrarestar l'abundant informació ingènua, sensacionalista, esbiaixada o poc honesta que existeix en el mercat.

En aquest breu espai proposarem tres tipus de recursos als quals podem recórrer d'entre els molts existents: l'estadística, és a dir, els números; la literatura especialitzada, per exemple sobre canvi climàtic; i els productes audiovisuals.

Les fonts estadístiques existents són aclaparadores, el portal de l'INE o el [Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana](#) poden ser la primera parada en la cerca de dades que ens ajuden a conèixer la realitat de la forma més informada i objectiva possible. Però si preferim que algú faça per nosaltres l'ardu treball de recaptar números i analitzar-los, podem recórrer a un geni de l'estadística com [Vaclav Smil](#). En el seu llibre *Els números no menteixen*, trobarem quantitat de dades sorprenents i en ocasions molt concloents sobre realitats i reptes globals com ara l'eficiència dels diferents mitjans de transport, les energies renovables, el desaprofitament alimentari, la petjada dels dispositius mòbils i un llarg etcètera.

Potser després de llegir aquesta obra generalista se'ns òbriga l'apetit per algun dels fenòmens analitzats en ella, com poden ser les emissions de CO₂ a l'atmosfera. En aquest cas, podem recórrer a algun material més domèstic com l'obra divulgativa de l'autodenominat *pesat climàtic* Andreu Escrivà. Si el divulgador té èxit, segurament parlarem més de canvi climàtic després de llegir algun dels seus llibres. No sols ens alfabetitzarem en matèria climàtica sinó que l'assumpte tocarà la nostra emotivitat, ens llevarem de damunt la pesada responsabilitat de salvar el planeta, i pot ser que ens activem com a vertaders ciutadans crítics.

A qui no li abellisca visitar cap biblioteca ni llibreria, ni invertir en temps de lectura, sempre li queda l'audiovisual. Encara que per la península mai van faltar estrelles mediàtiques pioneres del conservacionisme i la sostenibilitat, com Félix Rodríguez de la Fuente, tornarem a recórrer al món anglosaxó, per exemple a la totpoderosa BBC, i més concretament a l'incombustible David Attenborough. Amb molt pocs clics la interessada podrà accedir a molts dels seus documentals de naturalesa en què tracta de manera transversal la crisi ecològica, fins i tot algun monogràfic més recent en una famosa plataforma audiovisual.

I finalment, i potser és el més fàcil, podem acostar-nos a la Tinença per a contemplar alguns dels ecosistemes més naturals de les nostres terres, conèixer-los, conscienciar-se i activar-se en aquesta àrdua labor que els humans tenim per davant per a evitar la seua destrucció. Ací treballem tots els dies per a això, ens ajudes?

Si alguna cosa, respecte al dia a dia de les Brigades de manteniment i conservació del Parc Natural de la Tinença de Benifassà, destaca en els darrers temps és, sens dubte, que un dels nostres capatassos s'ha jubilat. Gràcies Jose Sansano per tots aquests anys de treball i dedicació al parc, ara et toca dedicar-li temps a tot allò que fa temps volies, t'ho mereixes! Comença així un nou període per a la brigada de La Pobla formada per treballadors especialistes i coneixedors dels racons de la Tinença. La brigada "del sud" continua amb els mateixos professionals treballant per la zona de Bel i de Vallibona.

Però les feines de manteniment i conservació no s'aturen, de manera que després de l'època estiuenca s'han netejat i condicionat moltes de les rutes i pistes que trobem dins del parc, com la senda des de Coratxà a Castell de Cabres o l'itinerari des de la Cova de Ferri al Pont Foradat, on a més de netejar s'han instal·lat senyals informatius. Pels voltants de Vallibona s'ha millorat la pista fins a Rossell o la pista del Barranc de les Ferreres. A més, s'ha esbrossat, s'han reconstruït murs i millorat les indicacions per a arribar a la Pena de Bel i el camí de Bel al Mas de Marco, entre d'altres.

Respecte a les rutes oficials, s'han realitzat feines de manteniment d'infraestructures en la ruta roja i la blava, s'ha esbrossat un tram del GR-7 i la ruta dels maquis i s'ha millorat la senyalització en la ruta groga. Les brigades també han perfeccionat la ruta accessible per a la cadira Joëlette que tenim a Bel, obrint el camí fins a un mirador.

Pel que fa a les àrees d'ús públic, s'ha treballat pintant baranes i esbrossant en el mirador del Teulatí, en les àrees recreatives del Mas de Boix, Bel i en les Ombries de Benifassà. També s'han reparat algunes baranes, escales i cartell en el canyet del Mas de Boix.

A més a més, durant el quadrimestre s'ha treballat en el manteniment de moltes de les surgències d'aigua i fonts que trobem en l'àmbit del parc, com la Font dels Bassis d'en Gargallot, a Vallibona, on s'ha retirat l'antic abeurador i se n'ha fet un de nou amb formigó i pedra, amb el sistema hídric corresponent.

Les brigades també contribueixen habitualment en el manteniment del Centre d'Interpretació, i en aquest període ens han ajudat en diversos aspectes relatius al mobiliari de les oficines. Actualment estan treballant en uns pedestals que serviran per a millorar l'exposició del centre.

EDUCACIÓ AMBIENTAL

Ja tenim planificades les activitats a realitzar durant tot el curs 2021-22 amb el **CRA La Bardissa**, l'escola amb aularis dins dels pobles de la Tinença. Així, ens hem posat a la faena i aquest quadrimestre vam visitar els alumnes de La Pobla i els d'infantil i primer cicle de Rossell, on vam reflexionar amb ells sobre la importància de tindre un parc natural al poble, quins habitants té i per què s'ha de protegir i legislar. Els escolars, a més, van realitzar un taller per fer un menjador d'ocells i ajudar-los així a passar el cru hivern.

També han visitat la Tinença alumnes d'ESO de l'institut **Leopoldo Querol** de Vinaròs, amb els quals vam tindre el plaer de presentar-los el nostre Parc Natural, i els estudiants del màster de **Gestió d'Àrees de Muntanya de la Universitat de Lleida**, amb els quals es va realitzar una ruta guiada per la zona del Bovalar de Castell de Cabres, amb visita a la microreserva i plantació del LIFE Renaix el Bosc, al canyet de Vallibona i a la roureda parcel·la RED Boscos. A més d'explicar-los el Parc Natural i les seues característiques, la seua població actual i les problemàtiques associades, amb l'alumnat del màster també es van tractar algunes de les diferents figures de protecció i sobre la gestió forestal i florística del territori.

VIU LES VARIETATS TRADICIONALS

El 4 de setembre es va celebrar a la Poble de Benifassà una jornada per parlar, compartir i aprendre sobre les varietats hortícoles i fruiters tradicionals. Organitzada per Connecta Natura, van col·laborar i participar el Parc Natural de la Tinença, l'associació de veïns i propietaris de La Poble de Benifassà, el restaurant La Morena i la gent local. Durant tot el dia es van realitzar xarrades, degustacions i tallers, emmarcades dins del projecte ViuDiversitat, que pretén recuperar i conservar aquestes varietats vegetals de la província de Castelló.

CENS SIMULTANI INTERNACIONAL DE TRENCALÒS

La Xarxa Internacional de Monitoratge del Trecalòs (IBM), és una col·laboració internacional única entre parcs nacionals i naturals i organitzacions no governamentals, coordinada per la Fundació per a la Conservació dels Voltors (VCF), per a monitorar la població del Trecalòs a Europa. Enguany, tot i que no és el primer on el Parc Natural de la Tinença de Benifassà participa, hem obert aquesta activitat pública interessant, i el passat 2 d'octubre, dins la campanya de la Biodiversitat com a recurs educatiu, vam organitzar la primera jornada de col·laboració per l'albirament d'aquesta au, amb un èxit espectacular. Repetirem, segur!

La xarxa d'IBM recopila, comparteix i posa a la disposició de tots els que treballen per la conservació de l'espècie dades sobre el trecalòs. També utilitza aquestes dades i analitza les estratègies i prioritats de conservació per a aquesta espècie a tot el món. Actualment hi ha 18 socis i dues organitzacions associades que formen part de la xarxa d'IBM.

Consulteu la Memòria Anual de Gestió del Parc Natural de la Tinença de Benifassà **ACÍ**

CELEBRACIÓ DE LA JUNTA RECTORA

Aquest 17 de novembre es va realitzar, com cada any, la reunió anual per a presentar i explicar la Memòria de Gestió de l'any 2020, així com per a tractar algunes línies de treball que es van portar a terme durant el 2021. Enguany, també, es va aprovar el reglament de règim intern de la Junta.

En la reunió van assistir representants de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, de la Conselleria de Política Territorial, Obres Públiques i Mobilitat, i de la Presidència de la Generalitat. També van estar presents representants de les Alcaldies dels pobles que integren el Parc Natural, així com delegats de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana, de les societats de caçadors, dels propietaris privats del territori i de les principals organitzacions sindicals.

AMB MOLT DE GUST, CONSUM RESPONSABLE

Durant tot l'any, Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana organitza diferents campanyes per tal de divulgar coneixements i valors ambientals i de sostenibilitat a través de diferents accions, jornades i tallers. Durant el mes de novembre, al Parc Natural de la Tinença es van organitzar dues activitats per tal de fomentar el consum responsable, amb la col·laboració de dues empreses de la Marca Parcs Naturals.

La jornada **Bon profit!** Es va organitzar en el Restaurant La Morena de la Pobla de Benifassà, on vam profunditzar en la importància per al medi ambient i per a la salut el fet de utilitzar productes de proximitat, a més de gaudir d'una classe magistral de cuina en directe amb bolets que després ens vam poder menjar. Una setmana més tard, 7 Pobles ens va descobrir el plogging, esport que combina exercici amb la cura del medi ambient. En l'activitat **Plogging al Parc Natural** vam descobrir una bonica ruta al voltant de Fredes, mentre arreplegàvem el fem i debatíem respecte del nostre comportament en el nostre entorn.

Tot i que l'oratge i algun altre inesperat contratemps no ens ha permès realitzar totes les activitats previstes per a aquest quadrimestre, caminar per la Tinença sempre és un gust que no deixem escapar sempre que podem.

Així, a finals del mes d'octubre i en col·laboració amb l'Ajuntament de Castell de Cabres i amb la Taula del Sénia ens vam endinsar en el patrimoni natural i cultural de Castell de Cabres amb la ruta guiada **l'hàbitat dels boscos madurs**. Guiats pel Parc Natural de La Tinença de Benifassà, els assistents vam poder visitar el canyet del Mas de Boix, conèixer la Moleta del terme i descobrir el valor del bosc del boveral amb el projecte RedBosques que es porta a terme al Parc Natural des de fa anys.

A més, a finals d'any vam fer una ruta pels masos històrics de l'Esparver i el Mas de n'Insa recorrent sendes antigues de la Tinença, una magnífica manera de baixar el dinar de Nadal!

GRÀCIES COMPANYS!

Enguany, l'equip tècnic del parc hem tingut el plaer de comptar amb el treball de **Clara, Virginia** i **Yann Javier**. Aquestes educadores i educador ambientals ens han substituït i reforçat en diversos períodes del 2021; amb elles i ell hem gestionat i tirat endavant molts projectes i activitats, i ens han aportat idees noves i bones propostes per enfocar el futur. Fins a la pròxima camarades, us esperem!

Els Voltors de la Tinença (2 de 2)

Al Parc Natural de la Tinença de Benifassà podem gaudir de manera freqüent del majestuós vol dels grans carronyaires. Aquests ocells s'alimenten de cadàvers d'altres animals, prevenint l'expansió de perilloses malalties. En general, s'albiren en aquesta zona exemplars de les següents espècies: el vultor comú, l'aufrany, el trençalòs i, més rarament, el vultor negre. En [l'anterior número de l'Agrest](#) vam explicar les dues primeres espècies d'ocells i ara ens fixarem en les darreres aus, sent aquestes dues de les rapaces més grans de la fauna europea.

VOLTOR NEGRE (*Aegypius monachus*)

És una mica menys freqüent que el vultor comú o l'aufrany, però de tant en tant apareix de manera solitària. L'adult és de color marró molt fosc i llueix plomes entorn del coll. En vol és immens, amb unes ales llargues, amples i de vores rectes, que poden arribar fins als quasi 3 metres d'envergadura. A diferència del vultor comú, el vultor negre sí que sol caçar xicotets animals, com a conills o fardatxos, a més d'alimentar-se de carronya.

Són especialment sensibles en època de cria (gener-maig) i poden arribar a abandonar els nius per xicotetes molèsties, així que cal tindre molta cura si caminem pels boscos on es reproduïxen en aquestes dates.

Foto: SEO BirdLife

TRENCALÒS (*Gypaetus barbatus*)

És un dels ocells més emblemàtics i majestuosos de la península Ibèrica. A la Tinença actualment es duu a terme el programa de reintroducció del crebalòs per tal d'aconseguir establir l'espècie en la zona i per a generar connectivitat entre les poblacions del nord i sud de la península.

El trenchalòs té els ulls envoltats d'un anell de color roig que ressalta més quan l'exemplar es mostra més agressiu o nerviós. Des dels ulls s'estén un antifaç negre fins a la base del pic, on apareixen una xicoteta barba. En vol, es distingeix per la seua enorme envergadura i per la seua cua en forma de rombe.

S'alimenta quasi exclusivament d'ossos, que solta contra les roques des de gran altura per a partir-los (anomenades "trencadors"), encara que també pot aprofitar tendons, pells i altres parts dels cadàvers, així com, de tant en tant, xicotetes carronyes com poden ser, per exemple, tortugues mortes. De fet, compta la llegenda que l'any 456 a. C. va ser un trenchalòs el que va matar al dramaturg grec Èsquil en llançar una tortuga des del cel i caure-li sobre el cap, en confondre la seua calba amb una roca...

El paradoxal de la història és que l'Oracle de Delfos va predir que moriria "esclafat per una casa" i aquesta va ser la raó per la qual Èsquil es va mudar al camp per a viure a la intempèrie; però no va aconseguir escapar del seu destí en caure-li una casa (la de la tortuga) damunt.

Quan saps sobre els voltors?

Entre alguns fets vertaders sobre els voltors se'ns han colat alguns disbarats, podràs endevinar quins? Una vegada que ho tingues clar, podràs veure les solucions en la pàgina 17.

- 1.- Un voltor pot menjar 1 kg de carn en menys d'un minut.
- 2.- Els voltors poden viure fins a 200 anys.
- 3.- El primer a alimentar-se és el més fort del grup.
- 4.- Tenen la vista més desenvolupada que l'olfacte.
- 5.- A la Tinença tenim 15 espècies de voltor.
- 6.- Una de les seues principals amenaces és el menjar enverinat.
- 7.- Els voltors tenen molt bona visió nocturna.
- 8.- Es fan pipí damunt de les potes per a desinfectar-se.

Mort d'Èsquil, segons un gravat florentí del s. XV realitzat per Maso Finiguerra (British Museum)

PROJECTE DE REINTRODUCCIÓ DEL CREBALÒS

Suposem que ja tindreu ganes de saber les peripècies viscudes per **Dalila**, **Dena** i **Durall**, els tres polls de trencalossos que vam rebre a la Tinença a principis de juny. Abans de res hem de dir que l'arribada enguany de tres animals al mateix temps és tota una fita en el Projecte. Hi ha molt a dir sobre el succeït aquests últims mesos, algunes són notícies bones, altres, desgraciadament, no ho són. Per a oferir-vos una bona fotografia de la situació actual, farem un xicotet recorregut cronològic amb el més rellevant:

1. **Els polls:** per als qui no vau llegir l'anterior Agrest i per a refrescar-vos la memòria a la resta, us recordem que es tracta de dues cries femelles (Dalila i Dena) i un mascle (Durall) procedents del Centre de cria en captivitat Guadalentín (Jaén), encara que en el cas de Dalila, és originària de República Txeca.

2. **La vida en el *hacking*:** la primera part de la seua cria campestre va discórrer amb normalitat, alimentant-se adequadament i aprenent uns dels altres en les seues primeres fases de desenvolupament en llibertat. El més elevat dels tres nius artificials va ser ocupat prompte per Dena, la germana dominant, jerarquia acceptada pels altres dos. La pau en el *hacking* sol va ser interrompuda per les puntuals visites d'una astuta rabosa i d'algun famolenc volor, bons aprenentatges sens dubte per als nostres protagonistes.

Dalila assolellant-se

Formiga de visita

3. Període d'independència: les pioneres a l'hora de saltar del niu i alçar el vol van ser les femelles, primer Dalila i uns dies després Dena, l'exemple de les quals a la fi va seguir Durall el 9 de juliol. Els més audaçs vols fins al moment els ha realitzat Dena, aventurant-se des de Penyagolosa al sud fins més enllà de l'Ebre al nord. A més, en aquest període les nostres amigues van començar a fer honor al seu nom deixant caure ossos des de l'altura per a alimentar-se amb major facilitat.

Però com déiem, no tot han sigut bones notícies, perquè el 13 d'agost a la vesprada, Durall, poques hores després d'haver tornat al *hacking*, va morir. Un equip d'experts encara investiga les causes. Per a no quedar-nos amb aquest regust amarg, celebrem les visites que aquest estiu ens han dispensat Amic i Boira (cries alliberades a la Tinença en 2018) i Formiga, femella provinent d'Osca a qui sembla agradar-li molt el nostre territori.

Podeu consultar tot açò i molts més detalls en els números anteriors de **La Gasetta del Crebalòs**

A més, durant el mes de desembre s'ha portat a terme la **7a reunió d'Avaluació del Projecte de Reintroducció del Crebalòs al Maestrat-Ports**, realitzada al Centre de Recuperació de Fauna del Forn del Vidre situat Parc Natural de la Tinença de Benifassà. En ella han assistit representants dels organismes implicats en el projecte, com són el Ministeri per a la Transició Ecològica, representants del Govern d'Aragó, de la Generalitat Catalana i Generalitat Valenciana, La Vulture Conservation Foundation (VCF), Universitat de València i la Fundació per a la Conservació del Trencalòs.

Durant la jornada es van exposar les accions realitzades durant el 2021 per a la reintroducció del trencalòs en el territori per part de les tres comunitats autònomes, el Ministeri per a la Transició Ecològica i la VCF. Els implicats van resumir els treballs i esforços realitzats en la captura, marcatge i la translocació dels adults, i en l'alliberament dels polls i aportació d'aliment en les menjadores distribuïdes en les tres comunitats. Van avaluar les necessitats i conflictes que han sorgit durant el projecte i van indicar les actuacions previstes per al 2022.

A més de la col·laboració imprescindible en el projecte, la VCF porta el programa de cria en captivitat europeu. Així, durant aquesta trobada van mostrar els resultats del programa, a més dels avanços dels projectes de reintroducció en altres zones d'Espanya com Andalusia i en països com Àustria i Bulgària. La Fundació per a la Conservació del Trencalòs, per part seua, va exposar el projecte de reintroducció en Picos d'Europa, on ja són presents uns 30 exemplars. Des del 2021 han emprés accions de sensibilització, una d'elles en localitats del Maestrat aragonés, "Unint territoris", acció que s'ha estés a la província de Castelló.

De la reunió, s'han tret conclusions com, deixar de banda la translocació d'exemplars adults després de comprovar que de manera repetida retornen als seus llocs d'origen, s'ha comprovat la millora en la situació general de l'espècie cosa que obri la possibilitat de realitzar noves experiències per a accelerar la seua recuperació a Espanya i millorar la connexió amb les poblacions europees. I en aquesta línia es valora a més la possibilitat d'incorporar polls d'altres orígens europeus per a accelerar el projecte al territori limítrof de les tres comunitats autònomes.

Yann Javier Medina

Educador ambiental i dinamitzador rural

EL PATRIMONI DE LA PEDRA SECA

Quan parlem de la pedra seca ens referim a l'històric i extens fenomen cultural que són les construccions realitzades a través d'una tècnica que se serveix únicament de la pedra, col·locant-se aquesta sense cap mena d'argamassa que la compacte. El conjunt arquitectònic que formen són resultat del secular, fins i tot mil·lenari esforç realitzat per homes i dones que van habitar i van modelar el territori segons les seues necessitats vitals i econòmiques de cada moment.

Un patrimoni de la Humanitat

 L'art i els coneixements vinculats a aquesta ancestral tècnica la van fer mereixedora en 2018 d'entrar a formar part de la Llista Representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, compartit amb altres països mediterranis com França, Itàlia, Croàcia, Eslovènia, Grècia i Xipre, a més de Suïssa.

Importància en la Tinença

En bona part del territori comprés dins de la històrica comarca de la Tinença, com en moltes altres àrees de la província de Castelló, especialment en les zones muntanyenques de l'interior, les construccions de pedra seca marquen el paisatge de manera significativa, pot ser que sorprenent i fins i tot espectacular en determinats paratges. Sense arribar a la exuberància pètria de termes no gaire llunyans com el de Vilafranca, el conjunt de construccions fetes a base de pedra seca en la Tinença, on destaquen les parets de bancals i assagadors i les casetes de pastor entre altres elements, no és gens menyspreable.

La importància que va tindre la ramaderia extensiva a la comarca es dedueix per la quantitat d'assagadors que encara podem observar, aqueixes vies que recorrien els ramats, delimitades per parets de pedra seca, prou altes com perquè els animals no entraren als cultius o pasturatges aliens. Els transhumants també eren bons coneixedors i usuaris d'aquestes vies locals.

Un element que pot cridar l'atenció de qui es pare a contemplar amb interès el que queda de tot aquest patrimoni, que no és poc, són les escales volades que sobreixen dels murs de pedra seca i que permetien a les persones pujar o baixar d'un bancal a un altre: una mostra de l'audàcia dels qui es dedicaven a alçar aquestes admirables parets, els paredadors.

Grans motius per a la seua conservació

És innegable el valor històric i cultural d'aquestes construccions que testimonien tècniques i pràctiques amb orígens prehistòrics i vigents fins no fa tant, basades en el coneixement i l'aprofitament sostenible dels escassos recursos disponibles en l'entorn immediat. Són exemple perfecte d'una relació equilibrada entre l'ésser humà i la naturalesa, tan necessària sempre, hui més que mai.

A més, els murs de pedra seca exerceixen un paper agroecològic essencial: prevenen corriments de terra, inundacions i allaus, així com l'erosió i desertificació de terrenys, milloren la biodiversitat i creen condicions microclimàtiques propícies per a l'agricultura. Des d'ací recomanem donar una ullada al bonic **treball de divulgació** sobre aquest patrimoni fet pel personal del PN de Penyagolosa.

SOLUCIONS V/F VOLTORS:

1. **VERTADER!** Són el servei de neteja ràpida de la naturalesa i es carreguen tots els bacteris en un moment.
2. **FALS!** Però sí que poden arribar fins als 30 anys, que no és poc.
3. **FALS!** El que primer s'apropa al menjar sol ser el més famolenc.
4. **VERTADER!** En realitat, els nostres voltors a penes tenen olfacte (encara sort, pobrets).
5. **FALS!** Són 4: voltor comú, aufrany, voltor negre i trenalòs.
6. **VERTADER!** Els verins de la gent cruel i les línies elèctriques.
7. **FALS!** Són animals diürns, així que no veuen bé en la foscor.
8. **VERTADER!** La seua orina és molt àcida i mata tots els bacteris que hagen pogut agafar en tocar un cadàver.

Vols col·laborar amb nosaltres? envia els teus articles a la següent adreça:

parque_tinenbenifassa@gva.es

Redacció: Equip tècnic del PN

Centre d'Interpretació del Parc Natural de la Tinença de Benifassà

C/ Trascasa, 2. El Ballestar (Castelló)

Telèfons: 964 715 720 - 650 412 497

Correu electrònic: parque_tinenbenifassa@gva.es

[Web del Parc Natural de la Tinença de Benifassà](http://www.parquenaturaldebenifassa.com)

